

570
35
37
1671/16

J. M. B.
COMMENTATIO

IN
§. Item Major. B. Inst.

de
Excusat. Tutor. vel Curat.

QVAM
SUPERIORUM INDULTU
IN
ACADEMIA LIPSIENSI,

PRÆSIDE

Jcto

Admodum Reverendo, Magnifico, Nobilissimo
atque Excellentissimo

DN. GEORGIO TOBIA

Schwendendörffern /

Facultatis Juridicæ Ordinario, Decretalium Prof:

Publ: Elector: ac Ducalis Curia: Supremæ Assessore, Canonico Martis-
burgenfi. Collegii Pp: Majoris Collegiato. Academiæ Decemviro
& Bavaricæ Nationis Seniore merentissimo ,

Dno. Patrono ac Promotore suo honoratissimo ,

Ad d. XII Maji, An. 1671.

In Auditorio Jctorum

P. P.

Georg Conrad Schuster /

AUTHOR.

LIPSIÆ,

Literis SPÖRELIANIS.

[Handwritten signature]

577

A MONSEIGNEUR
MONSEIGNEUR GUSTAVE

LE BARON DE RÆGKHNITZ,
SEIGNEUR DE PERNECK, SAINT
ULRICH, MARPURG ET KIMBERG, &c.

Conseiller de Son Altesse Ele&torale de Saxe, &c.

Chambelant & grand Maistre d'hostel de
Madame l' Electrice, &c.

MON TRES PUISSANT ET PLUS QV' HONORÉ
PATRON.

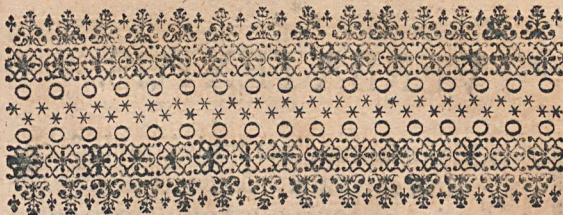
N raporte, qv' en Egypte il y ait un airain, sitié sur une Pyramide, laquelle par le moyen des rayons Soleil a eu tant d'efficace que d' y faire resonner une Musique des plus harmonicüses qv' on se puisse imaginer. MONSEIGNEUR aura donc la bonté de m' excüser, si je viens Vous offrir ce petit mien travail, car c' est MONSEIGNEUR qui m' y a poussé, comme le soleil par ces rayons l' airain, ainsy je l' ay voulu faire retenter, á cause du favorable tesmoignage & grand esclat de Vos rares vertus & perfections (qvi sont conuüs de tout le monde) m' ont porté jusqv' a ce point lá par Vous l' attribuer. Mais s' il ne resonne aux oreilles delicates de MONSEIGNEUR je tacheray une autre fois de me mieux ranger á mon devoir. Mais puisqve je me fois hasardé de le dedier á Vostre bien veillance, je vous l' offre de tout mon cocur me soubmettant jusqv' a Vos pieds, conjurant MONSEIGNEUR de le recevoir non selon Vos merites, mais selon ma petite capacité. C' est pourqvoy je supplie tres humblement MONSEIGNEUR de ne prendre garde á ce petite ouvrage bien á l' affection & soubmission que j' ay voué á MONSEIGNEUR, ayant toute fois la permission de m' oser reclamer un de

MONSEIGNEUR

Vos plus humbles & obligés
serviteurs

Meera Conrad Schuster

I. M. B.

PRÆLOQVIUM.

 um animum induxissem meum, Lector benivole, in publicum tandem redire, diu anceps hæsitavi, quam potissimum materiam mihi enucleandam sumerem. Cum enim juris Justiniani Vireta tot florum nobilissimorum cumulis scateant, quot Hybla, Zephyri flatibus imprægnata; idem mihi accidit, quod api, quæ inter summam floræ Luxuriam dubia circumvolat, donec tandem ex proximis, cum ex omnibus non possit, suos sibi favos evocet. Ipse quoque, cum privatâ lectione inciderem in præsentem paragraphum, nolui diutius expectando digniora supersedere. Si forsan quid minus accuratè dictum irrepserit, partim iudicio minus exasciato, partim festinationi dabis. Quod si à Te, Benivole Lector, impetravero, constabunt Tibi rursus mea officia, si non maxima, tamen promptissima.

A 3

VER-

* * *

VERBA TEXTUS.

Item Major septuaginta annis à tutela & cura se potest excusare. Minores autem viginti quinque annis olim quidem excusabantur; nostra autem constitutione prohibentur ad tutelam vel curam aspirare, adeò, ut nec excusatione opus sit. Quia constitutione cavetur, ut nec pupillus ad legitimam tutelam vocetur, nec adultus: cùm sit in civile, eos, qui aliendò auxiliò in rebus suis administrandis egere noscuntur, & ab aliis reguntur, aliorum tutelam vel curam subire.

COMMENTATIO.

§. 1. Tractat Justinianus Imperator sacratissimus in §. 13. h. de ætate, quem in modum illa excuset à tutelæ onere. Ubi præ monendum de ætate in genere, quid, & quotuplex ea sit. Definitur autem ætas, quod sit certus vitæ cursus, per partes suas habens tempestivitates: Tullius de senect. Dicitur certus cursus, quia homo continuò aliâ ætate seu vitæ parte alteram excipiente ad extremum vitæ actum sine regressu à posteriore ad priorem procedit. Dicitur porrò, per partes suas habens tempestivitates, quia ætates singulæ sua habent discrimina, quæ ab aliis ætatis partibus tanquam differentia

tā specifica fecernuntur : quæ ex affectibus animi humani
eleganter distingvit Horatius *de arte poët.*

§. 2. Dividitur variè à Doctoribus. Servius Tul-
lius referente Gelliò *lib. 10. c. 28.* tres ætates constituit ,
Pueritiam puta, Iuventutem & senectutem ,
qvem secutus videtur Ulpian, *in l. 8. §. 10. ff. de Transact.*, Mar-
cellus *in l. 69. §. 1. ff. de leg. 3.* Contra Constantinus *in l. un. Cod.*
Theod. de his qui ven. etat. imperr. quinque partes recenset:
pueritiam, adolescentiam firmatam, legiti-
mam & senectutem. Eandem divisionem appro-
bant Varro, Hippocrates aliiqve passim, vid. Calvin *in lexic.*
jurid. sub voce etatum. Cujacius *in l. 2. ff. de excusat.* agnoscit
qvatuor. Glossa *in proem.* sexti Decret. verb. perfectus,
sex: *in c. 1. verò X. de celeb. miss. septem,* qvam posteriorem
sententiam defendunt Menochius *lib. 2. arbit. Judic. qu. Cent.*
1. c. 57. n. 2. & Schneidevvein: *in §. 4. n. 2. Inst. de Curat.* Com-
modissima autem nobis videtur ea divisio, qvā Doctores vul-
gò ætatem dispescunt in veram & fictam. Illa, qvo ad
usum juris, rursus dividi potest in perfectam & im-
perfectam *l. ult. C. qui ven. etat. l. ult. C. in quib. caus.*
rest. in integr. necess. non est. Ioh. Aloysius Riccius *de c. Neap.*
284. n. 1.

§. 3. Perfecta ætas plerumque appellatur, quæ
viginti quinque annorum spatiò naturaliter impletò termi-
natur *l. ult. C. de his qui ven. etat.* Adde Gothofr. *ad d. l. ult.*
Aliqvandò tamen etiam pro ea accipitur, quam leges in ali-
qua causa vel actu requirunt: Ita enim in nuptiis annus deci-
mus quartus in masculis, in foeminis verò annus duodecimus
ætas

ætas legitima & perfecta appellatur *l. 8. ff. de cond. caus. dat. causa. non fecit.* Ita etiam in ultimis voluntatibus faciendis similiter annus decimus quartus, qui præterea legitima ætas est ad manumittendum *Nov. 119. c. 2.* Ita annus decimus septimus, dicitur legitima ætas ad postulandum *l. 1. § 3 ff. de postul. junct. l. 12. C. de procurat.* Imperfecta ætas est vel pupillaris *l. 16. ff. de jur. fisci.* Eaque triplex constituitur: infantia, anni infantia proximi, & pubertati proximi *§. 9. Inst. de inutil. stip.* vel est minor, quæ pupillarem excipit & duraturusque ad legitimam ætatem. Ætas ficta est, quæ juris fictione datur his, qui illam nondum attingerunt, aut naturaliter habere possunt, quales sunt nondum nati *l. 7. § 26. ff. de stat. hom.* Item qui aliò tempore, quam reverà sunt nati, finguntur nati fuisse *l. 25. §. 1. ff. de lib. & posth.* ut & in illis, qui veniam ætatis beneficiò principis consequuntur *tot. tit. de his qui ven. ætat.* Confer elegantissimum Juris prudentia Professorum D. D. Paulum Franciscum Romanum Affinem nostrum honoratissimum in *not. ad Vvesenb. parat. de minorib. n. 1.*

§. 4. Dividitur paragraphus præsens in duas partes, quarum prima tractat de ætate nimis provec̃ta, puta de major. 70. annis, num illi excusationem habeant ab onere tutela? Altera verò de ætate nimis tenera, videlicet minoribus viginti quinque annis; quæ pars iterum dividenda in duas sectiones, quarum prima tractat **JUS VETUS**, altera **JUS NOVUM Justinianicum.** Illa consistit in his verbis: *minores autem 25. annis olim quidem excusabantur; hæc in illis; nostra autem constitutione prohibentur ad tutelam*

iam vel curam aspirare. ^{***} Ratio cum sit incivile, eos, qui alieno auxilio in rebus suis administrandis egere noscuntur, & ab aliis reguntur, aliorum tutelam vel curam subire.

§. 4. De Majoribus sive ætate nimis provec̄tis primo loco dicendum. De iis Imperator hanc regulam proponit: **major LXX. annis à tutela vel cura se potest excusare.** h. e. immunem facere *l. 2. pr. ff. de excusat. l. un. C. qui etat.* Nam senectus semper in Civitate Roma venerabilis fuit, eundemque ipsi honorem, quem Magistratibus veteribus, præstabant *l. s. ff. de jur. immun.* Adde Gothof. *ibid.* Consistebat autem ipsorum honos in assurgendo, in locando, accedendo, domo deducendo & reducendo; quippe

*Credebant hoc grande nefas & morte piandum,
Si Juvenis vetulo non assurrexerat, nisi
Barbato cuiusque puer, licet ipse videret
Plura domi farra, & majoris glandis acervos.
Tam venerabile erat præcedere quatuor annis.*

Juvenalis Sat. 13.

§. 6. Cæterum etiam excusatione honorum & vacatione munerum personalium colebatur senectus. Nam honorum oneri subducebant anni LX. in urbe Roma. Senec. *de brev. vit.* Lex à quinquagesimo anno militem non cogit, à sexagesimo Senatorem non citat. A Decurionatu anni LV. excusabant *l. 2. l. 11. ff. de Decur. l. 5. ff. de jur. immun.* A tutelis cæterisque muneribus excusabant LXX. anni completi *l. 3. de jur. immun. l. 2. b. l. un. C. qui etat.* Nam tempus hic computatur naturaliter à momento ad momentum adedò, ut nec sufficiat, eum, qui à tutela se vult excusare, attingisse annum LXX. sed etiam illum prorsus complevisse oporteat,

B teat,

* * *

teat. quia in immunitatibus & excusationibus annus captus pro completo non habetur l. 3. ff. de jur. imm. l. 74. §. ult. π. ad SCrum Trebell. Hottomann, ad §. 13. b. Vinn. in Comm. ad pr. Inst. de Curat. n. 4. Carpz. l. 5. Resp. 90. n. 15. D. D. Philipp. eclog. 91. Brunne mann. Exercit. 11. ad §. 13. b.

§. 7. Sed quid si agens supremum diem anni LXX. eò diè ad tutelam vocatus fuerit, excusabitur neq. Neg. Major n. septuagenario esse debet l. 2. in pr. ibi; excessisse autem oportet ff. de excus. tut. l. 3. ff. de jur. immunit. & ita judicatum fuisse in suprema Frisicæ Curia refert ex Sandæo lib. 2. dec. 9. §. fin. Wissenbach, volum. 1. disp. π. 52. rh. 3. Sed obstat huic excusationis causa l. 3. C. q. vi. etat. vel profess. se excus. ibi: majores LV. annis inuis ad munera personalia vocari non possunt. Resp. in eotextu numerum esse corruptum, & pro LV. legendum LXX. sicut ex verbis mox seqq. ibi: cum itaq. majorem septuagenario te esse profitearis, apparet. Adde Cuiac. ibid. Vinn. ad d. §. 13. b. Carpz. d. l. n. 17. 18. 19. Præterea illud etiam responderi potest, quod ibi agatur de muneribus personalibus ejusmodi, quæ simul corporis laborem exigunt & dignitatem conjunctam habent, vid. Bach. ad VVesenb. tit. de excus. tut. vel curat. n. 6. & ad Treutl. vol. 2. disp. 9. rh. 2. lit. c. Hahn. in not. ad VVesenb. d. l. n. 6. Aliter Simon van Leeuwen in not. ad d. l. 3.

§. 8. Cæterum & illud notandum, quod LV. annorum ætas à Decurionatu tantum excuset l. 2. §. 1. l. 11. ff. de Decur. non à cæteris muneribus civilibus l. 3. ff. de jur. immunit. l. 3. §. 6. l. 12. ff. de muner. & honor. l. 2. §. 1. de vacat. & excusat. muner. tutela autem sit munus civile & publicum l. 1. §. 4. l. 8. §. 2. ff. de vacation. & excus. l. 8. §. 13. C. l. 6. §. 15. π. de excusat. tut. l. 18. pr. junct. §. 1. ff. de muner. & honor. pr. Inst. de Excus. l. 9. ff. de his qui sunt sui vel alien. jur. Non obstante (I.) L. 12. §. 1. ff. de vacat. muni; ubi tutela à civilibus muneribus separatur.

Re-

Respondemus, id eā ratione fieri, quoniam cum agitur de im-
 munitate, tutela non venit, nisi nominatim exprimat: Qui
 enim immunitatem habent à publicis vel civilibus muneribus,
 non habent continuò immunitatem à tutela l. 15. §. 12. h.
 nisi nominatim id concessum sit d. l. 17. §. 2. l. ult. §. pen. ff. de muner.
 & honor. §. l. 10. C. h. aut alioquin intelligi possit, plenissimam
 immunitatem fuisse concessam d. l. 17. §. 1. (II.) L. 3. C. de
 excus. muner. ubi tutelæ sollicitudo à muneribus Civilibus
 non excusat. Respondemus quippe cum Wissenbachio in
 Diff. π. 52. th. 3. subaudiendum ibi esse verbum **Cæteris**,
 quasi is sensus legis istius sit: tutelæ sollicitudo à cæteris mu-
 neribus civilibus non excusat. Adde Petrum Fabrum in l.
 2. ff. de R. I. (III.) L. 6. §. 15. ibi. *tutela non est reipublicæ munus*
 π. h. Ergò non est munus publicum. Vel enim dicimus, mu-
 neris publici appellationem latiore esse, quàm reipublicæ:
 quippe hōc nomine significatur munus in administranda re-
 publica, ac præsertim cum sumtu l. 14. ff. de mun. & honor.
 in administrandis, inquam, & gerendis rebus ad civitates &
 municipia pertinentibus. Reipublicæ autem nihil interest,
 pupillis tutores dari l. 2. §. 5. ad municipal: Eoque casu re-
 gè tutela munus Reipublicæ esse negatur in l. 6. §. tutela 15. ff.
 h. Quin imò nec publicum munus tutela dici poterit, si pu-
 blicum definias, quod in administranda republica cum sum-
 tu sine titulo dignitatis subimus l. 14. ff. de muner. & honor. hoc
 est in administranda re pecuniaria Reipublicæ aut ejus nego-
 tio aliquo. Illò enim sensu nihil distat publicum & Reipu-
 blicæ munus. Attamen Justinianus in pr. 7. h. scribit, tutelam
 & curam publicum munus esse, quod de tutela quidem pro-
 batur etiam d. l. 17. §. 2. ff. h. ubi inter munera publica & muni-
 cipalia habetur. Sed dicuntur publica nō tantū, quæ in pecunia
 populi habentur l. 6. π. de contrah. empt. quò sensu antè
 munus reipublicæ & publicum exposuimus. Verum præterea
 B 2 etiam

* * *

etiam quæ nō in pecuniā populi habētur, sed in publico usu d.
l. 6. Imò quæ ad utilitatē publicam pertinere Respublica indi-
 cavit, & quorum idcirco curam ipsa suscipere voluit, licet
 alioquin ad privatos pertineant, quā formā populares actio-
 nes publicæ appellantur *l. 30. § 3. de jure jur.* quoniam illæ jura
 populi sui tuentur, licet privati alicujus interesse possit, qui &
 agēdo præfertur *l. 1. § 3. §. 1. ꝛ. de popular: act.* Tutela ergo pu-
 blicum munus dicitur nō ratione suæ naturæ, sed interpreta-
 tione *pr. Inst. h.* quod tutelarum causa ad utilitatem quoque
 publicam pertinere visa sit *l. 10. §. ult. ff. de test. tutel.* Ideoque
 & inter causas publicas relata *l. 9. ff. de his qui sunt sui vel alien.*
jur. Verbum enim placuit in *pr. Inst. h.* positum Jctorum
 interpretationem ut plurimum significat *l. 44. §. 2. h. Maranus*
Antecessor Tholosanus in parat. ff. de excusat. p. m. 457. Vel
 idēo tutelam appellari munus publicum, quia cuius est populo
 non secus ac cætera munera publicè injungi potest. Arnold.
Vinn. pr. Inst. de excus. Adde Hahnium in *not. ad VVesemb. de*
tutel. n. 4.

§. 9. Hæc de prima parte, sc: majoribus LXX.
 annis, ubi regula subsistit; illos à tutela vel cura se
 rectè excusare posse. Sequitur altera, quæ de mino-
 ribus XXV. annis concepta legitur in §. præsentī, num isti, ut
 majores, sese rectè à tutela excusent? distingvit Imperator in-
 ter jus antiquum & suas Constitutiones: illò jure, minores
 XXV. annis excusatos fuisse affirmat: Constitutione autem
 sua prohiberi ad tutelam vel curam adspirare, adeò ut nec ex-
 cusatione opus habeant, cum incivile sit eos, qui alienò auxiliò
 in rebus suis administrandis egere noscuntur, & ab aliis re-
 guntur, alienam tutelam vel curam subire.

§. 10. Constitutio, cujus mentionem Imperator h.

6

* * *

Et in §. fin Inst. de fid. tut. facit extat in l. nemo neque frater. ult. C. de leg. tut. Cuius verba existimamus apponenda.

IMPERATOR JUSTIN. A. DEMO-
STHENI P.P.

Nemo neque frater, neque alius legitimus in tutelam sive ingenui sive liberi vocetur, antequam quintum & vicesimum suae aetatis annum impleat. Immineat enim cuique pro sua tantummodo administratione periculum, ne alieno onere alius praegravetur. Sic etenim & pupillis & adultis competens gubernatio inducerur, & naturalis ordo per omnia conservabitur. Cui enim ferendum est, eundem esse tutorem & sub tutela constitui, & iterum eundem esse curatorem & sub cura agere? Haec certe & nominum & rerum foeda confusio est. Discretis itaque omnibus vel dativi vel legitimi fiant tutores vel curatores hi, qui talis aetatis sunt, cui suarum rerum administratio committitur, quorumque res possunt plenissimo jure hypothecarum teneri. Omnibus, quae de successione tam ingenuorum quam libertorum disposita sunt, in suo robore duraturis nec aliquam immi-

nationem expræsentis legis sanctione accēpturis: maxime in libertorum successionebus; ne videantur ex eo, quod ad tutelæ gravamen non veniunt, successioneis emolumentum amittere. Recitata septies in novo Consistorio Palatii Justiniani. Dat. III. Kalend. Novemb. Decio V.C. Conf. 529.

§. 11. Proclamat autem Imperator ante illam Constitutionem minores XXV. annis potuisse tutores vel Curatores existere, & ne fierent excusandos oportere. Quod clarius particulâ Olim in §. 13. h. positâ evincitur. Ast explicandum, cuius temporis faciat mentionem verbum illud Olim. Et dubium non est, illud loqui & interpretandum esse eò de tempore, quò Jcti interpretationibus suis jura cõstituerunt: Illis quippe tributum erat, ut jura interpretandò constituerent l. 2. §. 5. ff. de O. l. l. 11. l. 12. §. 13. ff. de L. l. 1. ff. de priv. delict. Osvaldus Hilliger, ad Donell. lib. 1. Comment: c. 8. lit. e. Et ab hoc genere condendi jura omnes juris regulæ pervenerunt. Ideoque eorum titulus dicitur de Regulis juris antiqui, & quasi ex illo constituendorum jurium modo descendens Constitutio Prudentum vocatur Regula in l. 13. §. 1. ff. de lib. & posth. l. 12. §. 2. de Legat. 1. l. 86. §. 2. eod. l. 11. §. 1. ff. de dol. & metus except. l. 20. C. de Collat. l. un. C. ut act. & ab hered. & contra hered. l. 21. C. de furt. CONSTITUTIO CIVILIS in l. 1. ff. de privat. delict. & hoc est, quod notat verbum antiquitas, quo utitur Justinianus in d. l. un. & d. l. 21. C. de furt. vid: Nobilissimum Jctum Romanum in prælect. publ. ad rubr. de R. l.

§. 12. Et hæc tractatio proveniens ex interpretatione

* * *
 rione Jctorum vocatur **Jus Civile** d. l. 2. §. 5. ff. de O. I. Et
 eo; quod hæc pars Juris statim post leges XII. tabb. ad eam
 interpretationem ante Prætorum Edicta. ante novas Leges &
 Constitutiones principum à Jctis introducta esset, quemad-
 modum colligitur ex d. l. 2. §. 35. ff. de O. J. ibi: *Juris Civilis*
scientiam plurimi & maximi viri profesii sunt: sed qui eorum ma-
xime dignationis apud populum Romanum fuerunt, eorum in
presentia mentio habenda est, ut appareat, à quibus & qualibus
hec jura orta & tradita sunt. Et ex l. 120. ff. de V. S. ibi: *Sed*
in interpretatione coangustatum est, vel LL. vel autoritate jura
constituentium. Et propterea illa variis nominibus appellatur,

Jus Civile, media Jurisprudencia, antiquitas,
vetustas, antea, olim, &c. §. 8. *Inst. de J. N. G. & C. §.*
ult. l. quib: ex caus. manum. licet §. ult. J. de adopt. §. 4. I. de
Donat. §. 1. I. per quas pers. cuiq. acquir. §. 1. J. de testam. ordin.
§. 3. 23, 25, 28, & 36. J. de Legat. §. 7. J. de fideic. hered. §. 14. &
15. I. de hered. que ab intest. defert. pr. I. de serv. cogn. pr. I. de
succ. libert. pr. I. de succ. fabl. §. 1. de V. O. pr. de lit. obl. pr. I.
per quas pers. ager. poss. pr. I. de satisfact. pr. I. de perper. & tem-
por. act. §. l. 7. §. 8. ff. de acquir. rer. dom. cap. sola de causa Jcti,
 qui illas leges per interpretationem suam introduxerunt,

veteres Antiquiores, Antiqui, vocan-
 tur pr. J. quib. mod. rurs. fin. §. 2. I. de Usu cap. §. ult.
 J. de Donat. §. 11. J. de Obl. que ex del. nasc. l.
 3. §. 18, & 19. ff. de acquir. vel amitt. poss. l. 32. ff. de hered. inst.
 l. 3. ff. si pars hered. per l. 21. C. de furt. l. 1. §. 9. ff. ad Leg. Falc.

Et leges ipsæ sic per interpretationem Prudentum constitutæ
VETÈRES appellantur in l. 33. §. 1. C. de inoff. test. Eodem prin-
 cipio etiam provenit, quod constitutiones Principum dican-
 tur introducæ fuisse post vetustas leges §. ult. I. de mil. test. §.
 2. I. de Usucap. §. 15. I. de hered. que ab intest. defert. & adeo
 verum est, quod appellatione vetustatis & aliorum hæc jura
 per

* * *

per interpretationem Jctorum constituta existimetur, ut quando nomine vetustatis significare vult L. XII. tabb. non dicatur antiquitas vel vetustas simpliciter, sed ita antiqua lex XII. tabb. quemadmodum constat ex §. 5. l. de exher. liber. vel ita olim L. XII. tabb. ut in pr. l. ad Leg. Falc. vel sic primis temporibus ut in pr. l. de fideic. hered. videatur Hieronymus de Oroz de apic. Jur. Civil. lib. 1. c. 1. n. 3. lib. 2. c. ult. n. 9. & lib. 5. c. 7. n. 5. Colligitur ergò ex his verbum illud olim in §. nostro positum de tempore Jctorum jura interpretatione constituentium intelligendum oportere.

§. 13. Sed videndum, quò jure Justinianus Imperator Sacratissimus, cujus laus aliàs in constituendis juribus æterna Orbi erudito relicta, hoc ipsum, quod minores XXV. annis olim tutores esse potuerint, de Jctis affirmet? Ipsi enim indignum, imò ab ipsorum Jurisprudencia planè alienum putatur. Quippe cùm apud ipsos non semel expressum videatur, ne minores XXV. ad tutelam, nec quidem ad legitimam, nisi perfectæ sint ætatis, admittantur. Nam semper legitimam & perfectam in tutoribus vel curatoribus, ut tutelam vel curam gerere valeant, ætatem exposcunt, ut ex multis Jurium textibus apertè demonstratum dabimus. Ita enim Jctus Paulus in l. 32. §. 2. ff. de test. tutel. legitimam & perfectam ætatem in tutore requirit, ibi: tutelam autem post legitimam ætatem onerari. Ita etiam Consultus Pomponius in l. 1. ff. de fidejuss. & nominat. ibi: si legitima ætatis & masculus sit: ut & Imp. Diocletianus & Maxim. in l. 10. C. de Appell. ibi: vel ad legitimam ætatem. His addimus Modestinum in l. 41. ff. de fidejuss. ibi: post impletam legitimam ætatem: & Scævola in l. ult. §. fin. ff. de appell. aliosq; textus in l. ult. C. de his qui num. lib.

lib. l. i. C. de Curat. furios. l. 4. l. 8. ff. de legit. tutor. Legiti-
 ma autem & perfecta ætas ea dicitur, quæ XXV. annorum
 completorum est l. 27. ff. de Negor. gest. l. 20. §. 1. de liber. leg.
 l. 16. §. 9. ff. de publ. & veclig. l. 32. de Minor. quam justam ap-
 pellant J Ctus Ulpianus in l. 16. ff. de jur. ff. Eâ a. voce de-
 monstratur, solam hanc esse ætatem idoneam vel tutelæ ge-
 rendæ vel immunitatis ab ea præstandæ. Vid. Ægidium Hor-
 tensium J Ctum Bituricensem in *Comm. h.* Arnold. Vinn. *ad*
eund. §. Et quamvis verum. minores XXV. annis testamen-
 tō tutores rectè dari posse, perindè tamen est, ac si sub eâ con-
 ditione darentur, cum majores facti fuerint: illa enim tacitè
 dationi inest. Intereâ nec tutelam administrant, nec ullò
 effectu pro tutoribus habentur §. 2. J. qui test. tut. dar. pos.
 Nam alii tutores aut Curatores interim constituuntur à Ma-
 gistratu, qui deinceps tales esse desinunt existente conditione
 l. 10. §. pen. h. Neq; hæc videtur Imperator correxisse cum in
 constitutione tantum sua loquatur de tutoribus legitimis &
 dativis, non autem de testamentariis. Ita etiam Agnatis mi-
 noribus XXV. annis quidem defertur à L. XII. tabb. tutela,
 sed nec ii habent administrationem, neq; pro tutoribus repu-
 tantur, quamquam ipsò jure tutores videantur, nisi perfectæ
 ætatis facti fuerint, quâ demùm consecutâ veri & idonei tuto-
 res existunt, nam si in minorennitate constituti Veri tutores
 esse potuissent atq; administrandi potestatem haberi nul-
 lus certè tutor interim à Magistratu constitueretur *arg. §. ult.*
Idem Curat. l. 10. §. pen. ff. de excus. tutor. Adde Bachov. *ad Treutl.*
vol. 2. disp. 9. tit. 2. lit. c. Locamer. *quest. Justinian. 56.* Ex
 quibus constat, non minores rectè olim tutores dare
 potuisse excusationeq; opus habuisse si tutores esse no-
 luerint. Nam excusationes propriè in iis locum habent, qui
 jure tutores esse possunt, non autem in iis, qui ipsò jure te-
 neri nequeunt; l. 13. §. 12. ff. h. Illos enim ad tutelam
 aspirare omninò non potuisse, authores sunt J Cti antea lau-
 dati.

C

§. 14.

* * *

§. 14. Præterea minores olim tutores non extitisse eadem, quam Imperator adduxit, svadebat ratio, sc. ætatis imbecillitas ingeniiq; infirmitas. Nam inter omnes constat, fragile & infirmum hujusmodi ætatis consilium esse, multisq; captionibus suppositum ac multorum insidiis expositum. *l. 1. pr. l. 7. §. 5. ff. de min.* Unde neq; cum ipsis propter beneficium restitutionis in integrum validè contrahi potest, neq; ipsi defensores laudantur idonei *l. 51. ff. de procur.* Petrus Faber *ad l. 2. de R. I.* Et idcirco cùm tutela sit tuitio ac defensio pupillorum tutores esse nequeunt: Publicè enim interest, ne pupilli indefensi relinquantur, quod tamen omninò contingeret, cùm minoribus tutela gerenda demandaretur.

§. 15. Facit etiam, quod cùm aliàs dicatur Filiusfamiliàs nihil posse possideri sibi propriumq; habere vel acquirere, quia ipse est in alterius potestate & quasi possessione, eodem modò dicendum, pupillum non posse habere tutelam neq; minorem curam aliorum, quia ipsi in aliena tutela vel cura existunt & hæc certè ita olim ante Justinianum semper fuerunt, & etiam nunc sunt.

§. 16. Eaq; de causa ante eum dicitur pupillus nec tutorem suum eligere posse *in l. fin. ff. de manum. vind.* Namq; perabsurdum est & à Jurisprudencia alienissimum in eligendo tutore firmum videri istius pupilli iudicium, cujus in omnibus rebus, ut infirmum tutore authore regitur & gubernatur *l. 9. ff. de acquir. hered.* Agidius Hortensius *d. l.*

§. 17. Neq; obstat iis, quæ jam diximus, Jctus Ulpianus in *l. 3. §. 11. ff. de hom. lib. exhib.* ibi: *Sed etsi mulier vel pupillus hoc interdictum desideret pro cognato, vel parente, vel affine suo solliciti dandum eis esse interdictum, dicendum est. Nam & publico iudicio reos facere possunt, dum suas suorumq; injurias exequantur.*

* * *

quantur. Ex quo videmus pupillo interdictum de libero ho-
mine efflagitanti pro cognato fortè vel parente vel affine suo
solicito dandum esse, cum & publicò iudiciò reos facere pos-
sit, suas exequendò injurias. Ergò multò magis permissum
erit ipsi tutorem eligere suaq; curà aliis imperare eosq; rege-
re. Sed respondemus d. l. 3 §. 11. interpretari debere ex l. 2 §. 1.
ff. de accusat. ubi ita Papinianus: *Pupillis ex consilio tutorum
patris mortem, item pupilla avi sui mortem exequi concessum est.*

non §. 18. Sed obijciunt nobis Imperatorem defenden-
tes Consultum Ulpianum in fragm. tit. 11 §. ex lege Julia de
maritandis ordinibus 20, ibi: *Si legitimum tutorem pupillum non
habeant* (ita enim legendum existimat Oroz. de apicibus Jur.
lib. 5. c. 8.) non pupillam sive pupilla (ut habet lectio vulgata) §
5. 22. ibi: *idemq; permisit in pupillo patroni filio.* Ex quibus locis
ita colligunt: mulieri non omninò alios tutores in locum
legitimorum, qui pupilli credebantur, ex lege Julia de mari-
tandis ordinibus vel Sctis constitutos fuisse, sed tantum ad
contrahendas nuptias, ad dotem dandam, dicendam, promit-
tendamve; item ad hæreditatem adeundam: unde sequitur in
cæteris negotiis & causis pupillos legitimos tutores perman-
sisse, tantum ergò abest, ut minoribus XXV. annis tutelam
denegemus. Respondet Agidius Hortensius in Comm. ad §.
13. h. quem novissimè, dissimulatò tamen nomine, sequitur
Hieron. de Oroz. de apic. Jur. dict. lib. 5. c. 8, illationem fieri
à diversis, quæ firmum argumentum præbere nequeunt; cum
in dicto §. non agatur de pupillorum pupillarumve, verum
de mulierum tutoribus, quas pupillarum nomine venire,
cum nubentium mulierum ibi sermo fiat (pupillæ enim cum
virum pati nequeant, nubere nõ intelliguntur l. pen. ff. quando
dies leg.) negat antea laudatus Oroz d. l. Accipiunt quippe
mulieres tutores non propter ætatis sed sexus infirmitatem a
C 2
qua-

quapropter in perpetua intelliguntur esse tutela. Ulpianus
d. l. pr.

§. 19. Ex hac ergò causa existimant, non esse opus
mulieribus alios dare tutores, cum legitimum habeant,
quamvis pupillum vel minorem tutorem, quia ille in nego-
tiis auctoritatem tantum interponebat, negotia verò non ge-
rebat, ut pupillorum pupillarumve tutores.

§. 20. Assolutio hæc difficultati removenda non
satisfacere videtur: cum exinde nihilominus Imperatoris ef-
fatum verum immutatumque subsistat, pupillos vel minores
olim tutores esse potuisse, aliò quamvis modò. Nova ergò
tentanda conciliatio. Nos vulgatam lectionem probamus,
quæ hæc est. Ex lege Julia de maritandis ordini-
bus, tutor datur à Prætorè Urbis ei mulieri
virginive, quam ex hac causâ lege nubere o-
portet ad dotem dandam, dicendam, pro-
mittendamve, si legitimum tutorem
(idoneum puta) pupilla non habeat. Hæc ergò le-
ctione conservatâ omnis difficultas decedit, clarusque illorum
verborum sensus ejusmodi evincitur. Scilicet docet Ulpia-
nus, mulieri nubenti, quæ caret tutore legitimò, habili puta
& idoneò, dandum esse tutorem à Prætorè urbis ad dotem
dandam promittendamve.

§. 21. Neque obest vox pupilla, quam vel indu-
cendam putamus cum Cujacio *ad d. §.* vel ita explicandam,
ut denotet eam, quæ parente privata est, quamvis viripotens
existat. Et eò sensu etiam parentibus privati appellantur pu-
pilla

pilli in rebr. C. ubi pup. li educari debent, rectè ita id explicante
 Gothofredo in nor. ad rebr. d.t. Nec facit pro Orozio Ulpiani.
 d. l. ubi mulieres tam puberes, quàm impubes tutores ac-
 ciipiunt & propterea in perpetua quasi tutela esse creduntur;
 quemadmodum etiam de Atheniensibus mulieribus refert
 Menagius tersus & elegans Consultus & Antecessor Parisiensis
 de amon. jur. Civ. c. 25. quarum tutores hòc fiebant ordine;
 Pater; Avus paternus, frater ex eodem patre, liberi qui ex e-
 phebis excessissent, si horum nullus esset, uxorum tutores er-
 rant ipsi mariti, qui vocantur *xpion*. Ex eo conjecturare da-
 tur in aliis rebus vel negotiis tutorem mulieri alium adesse,
 cum hic tantum detur, ad dotem dandam. Respondemus
 enim, vel verba illa *ad dotem dandam* exempli loco duntaxat
 esse adducta, cum ibi præ cæteris autoritas tutoris requira-
 tur, vel etiam dicimus, ponendos esse terminos habiles: puta,
 Titius habens puellam, Mæviam scilicet in potestate nupturam
 moritur anteqvam nuptiæ perficiantur, dotes constituantur,
 hæreditas adeatur, hic cum desit tutor fortè legitimus, dan-
 dus aliquis à Prætorè Urbis, qui dotem promittat, nuptiasq;
 perficiendas curet, quò factò desinit esse tutor, cum maritus
 ejus bonorum administrationem accipiat, & ita quasi tutor
 existat.

§. 22. Neq; obstat (z.) §. 22. cod. tit: ibi: *item ex*
Scto tutor datur mulieri ei, cujus tutor abest, præterquam qui
Patronus sit, qui abest. Nam in locum patroni absentis alter pe-
tri non potest, nisi ad adeundam hereditatem & nuptias contrahen-
das. Idemq; permisit in pupillo patroni filio. Ex quo vulgò
 colligunt, alterum tutorem esse dandum in locum absentis
 pupilli patroni filii. Nam dicimus, non hanc esse Ulpiani
 mentem, quasi pupillus patroni filii possit esse tutor, sed
 idem jus esse in pupillo patroni filio quoad petendum tu-
 torem seu curatorem, si tutor absit, quod in muliere observa-
 vatur. Ex iis ergò satis manifestum est, minores olim tuto-

res esse non potuisse; adeo ut nec indigeant excusatione
contra quod tamen vulgò Dd. pugnant.

§. 23. Nec facit interpretum de perfecta & legitima
ætate in l. 4. l. 8. ff. de legir. tut. l. 9. §. 1. ff. de tutel. & rationi dis-
strah. l. 16. ff. de tutel. commentum, ea verba subreptitiè & insi-
pienter fuisse imposta, vel à Triboniano, ut Gothofredus in
d. l. 16. notat, similità conjecturà ex §. 13. Inst. h. l. ult. C. de legir.
tut. §. fin. l. de fiduc. tut. vel ab aliò imperitò glossatore, existi-
mantium. Nam mittamus Tribonianum, nec dum conse-
quetur dicere, olim pupillos & minores legitimos tutores
fuisse, & ne fierent, excusari oportuisse. Quò enim referen-
dum illud de legitima ætate tam sæpissimè in ff. inculcatum
& repetitum? Certè nimis crudele esset, propter unicum
§. tot claras leges à Triboniano vel alio imperito Interprete
interpolatas pronunciare. Et ne illud fiat, expressè recla-
mat Ulpianus in l. 9. §. 1. ff. de tut. & rat. distrah. ita ex Nera-
tio ajens: *Si duobus impuberibus fratribus tutor datus sit, &*
alter eorum in legitimam tutelam fratris sui perfecta ætatis con-
stituti recidit, cum, qui datus esset, tutorem esse desisset. Id certè
Triboniano imponendum non videtur. Nam si pupillus
aut minor XXV. annis legitimus tutor fratris esse potuisset,
non in eà specie post unius XXV. annorum ætatem, alter de-
mùm in legitimam ejus tutelam recidisset, in quam ante
XXV. aetatem recidere non poterat. Si enim à principio tutor
fuisset, non diceret Ulpianus, post illam unius ætatem alterum
in tutelam ejus recidisse.

§. 24. Accedit, quòd eo in casu, quòd alter frater alte-
rius minoris fratris reciprocè tutor est, legitimus à Jcto di-
ci nequeat duobus impuberibus fratribus tutor à magistratu
datus, quia tùm à magistratu tutor datur, cum nullus aliunde
tutor sive testamentarius sive legitimus speretur; tutor enim
tuto-

tutorem habenti non datur, ^{***} l. 9. C. qui per tut. l. 9. C. qui dar
 res. tut. poss. §. 5. Inst. de curat. l. 27. ff. de res. tut. l. 27. ff. de ad
 min. tut. sed curator l. 13. ff. de tut. l. 25 de tut. dar. l. 9. de tutel.
 Et r. t. distrah. l. 1. C. qu. tut. vel curat. Ergo recte & legibus
 civilibus convenientissimè dicimus, minores XXV. annis nec
 ante Iustinianum tutores legitimos fuisse, excusationeque ha-
 buisse opus, frustra dissentiente præter alios Antonio Fabro
 ingeniosissimo Jurisprudentiæ interprete in *Jurispr. Papinian.*
tut. 24. illat. 4. per l. 10. §. 7. ff. de excusat. Adquam respon-
 demus Jurisconsultum Modestinum ibi usurpasse verbum
 ἀφελίξ, quod antiquus Interpres, impubes, reddidit. Verum-
 dum erat minor, ut rectè vertit Antonius Augustinus, Bacho-
 vius, Vinnius, Wissembach aliique passim. Accedit, quod
 ibi non dicatur, minores olim tutores fuisse, sed tantum non
 molestari eos oportere, antequàm majorennis fiant.

§. 25. Apparet ergo ex jam dictis, minores XXV. an-
 nis tutores de jure nunquam fuisse. Mirandū propterea, Cuja-
 cium, Hottomannum, Wesenbecium, Antonium Fabrum ali-
 osque Commentatores hoc non advertisse. Quod si tamen
 quid novi hic constitutum videri possit, erit illud unum, quod
 Arnold. Vinnius in Comm. h. ex Bachovio adduxit, ut jam
 non amplius agnatō proximō, si minor sit, tutela legitima
 ullō modō deferatur. Sed eā ætate insuper habitā soli ex
 agnatis proximis tutores fiant, qui sunt perfectæ ætatis, ut,
 si proximiores omnes in minorennitate existant, subse-
 quentes vocentur, quos olim exclusos fuisse, ac ne durante
 quidem ἀφελίξια proximi ad administrationem tutelæ ad-
 missos ostendit l. 16. §. 1. de tutel. l. 4. l. 8. de legir. tut.

Ethæc de genuino §. 13. intellectu. Plura quidem ex-
 poscit materia, quæ tamen, ne nimis prolixi simus, volentes
 omisimus, Benevolum Lectorem ad Commentatores, quorum
 innu-

innumerabilis datur copia, ^{***} remittentes, gratiasque agentes
summæ TRINITATI, quæ laborem hunc feliciter finire
concessit.

Coronides.

L. Placet hic coronidis etiam loco adijcere, sc. quam
medici à tutela excusationem mereantur. quos Modestinus in
l. 6. ff. de excus. tutor. vel curat. *Ἐπιδοῦσας* vocat? Antonius
Augustinus acutissimus *Jctus ad d. l. 6. p. m. 243.* inter-
pretatur circumforaneos. Cujacius verò ibidem cum vete-
re Modestini interprete, quò nomine Barbarus Antonio Au-
gustino d. l. laudatur, circuitores vertit, eosque, qui circum-
foraneos interpretantur ibi reprehendit, addens: Tum de-
mum illam explicationem veram esse, si scriptum fuisset
Ἐπιδοῦσας, cum circumforaneorum appellatio vilitatem
significet. Ast Antonium Augustinum juvat Cicero in Clu-
entiana, *Pharmacopola*, inquit, *circumforaneos, qui properaret,*
cui fora multa restarent. Ita etiam interpretatur *Ἐπιδοῦσας*
Sirmondus ad epist. *Sidonii Apollinaris* 12. lib. II. Nec vox cir-
cumforanei magis quam vox circuitoris vilitatem sapit, testes
sunt voces *περιπλοῦ* & *περιποῦ*, quæ de meretricibus
vagus, & vox circulator, quæ de Agyrtis usurpantur. Igitur
Ἐπιδοῦσας circumforaneos rectè appellaveris. Verum &
circuitores rectè etiam à circumeundo eos dixeris. Nam &
similiter *περιποῦσες* *ιατροῦ*, dicuntur Xenophonti h. e. *circum-*
venies. Ita Seneca 6. de benef. 16. itaque *Medico, qui nihil am-*
plius quam manum tangit, & inter eos, quos perambulat, ponit sine
ullo affectu facienda vitandave præcipiens nihil amplius debeat.
Ita Hippocrates Coiis discendæ & faciendæ Medicinæ causa
Delum, Lybiam atque Scythiam peragravit, ut in libris suis
passim testatur. Ita Galenus & Romæ eadem de causa, & in
Agypt-

* * *
 Egypto fuit. Adde Menagium *de amoenit. Jur. Civ. c. 35. per 108.*
 Quos autem Medicos Modestinus *d. l.* intelligat, num eos, qui
 per urbes varias medicinæ faciendæ causâ hâc vel illâc circula-
 torum more vagantur, an verò eos, qui in urbe una aliqua cer-
 ta, ut ægros invitant, vicatim discurrunt, controvertunt Do-
 ctiores? Videtur par utrobique esse ratio, tam enim qui per ur-
 bem aliquam, quàm qui per urbes varias sanitatis hominibus
 reddendæ causâ, percurrunt, rebus pupillaribus cæterisve ci-
 vilibus muneribus vacare posse. Ast verius videtur, ut *theod.*
deus apud Modestinum accipiamus de iis medicis, qui cir-
 cumeunt vicos unius certæ urbis. Disertè enim scriptum est
 ab Imperatore *in s. 15. l. de excusat.* medicos solum, qui Romæ
 aut in Patria sua medicinam faciunt, & intra numerum sunt, à
 tutela & cura habere vacationem. Undè certè constat medicos,
 qui per varias urbes discurrebant, immunitatem illam non ha-
 buisse. Ita enim Jcti, qui in aliis civitatibus, quàm quæ erant
 ad legalis scientiæ disciplinam constitutæ, vagabantur, immu-
 nitatem nullam habebant. Et ita etiam vocem *Theodosij* ac-
 cepit Cujacius *in d. l. 6.* ad differentiam Medicorum sedenta-
 riorum, quos vocat, qui in domestico & umbratili otio Medi-
 cinæ potius student, quàm medicinam faciunt. Igitur Medicis
 solis, qui in Patria sua & Romæ quæ & habetur & est commu-
 nis Patria) medicinam revera exercent, immunitas conceditur,
 imò neque his conceditur, nisi intra numerum sint, qui in ci-
 vitate Roma & Constantinopoli incertus *l. 6. C. Theod. de Prof.*
& Medic. in aliis civitatibus verò certus, ut in maximis, decem,
 in majoribus septem, in minoribus quinque *d. l. 6.* fuit, ut lo-
 quitur Imperator *d. l.* Ut autem medici talem immunitatem
 habeant, requiritur præterea, ut decretò ordinis probati sint
d. l. 6. ff. de excusat. l. 15. C. de Professiv. Decretò autem probati &
 immunes facti contrariò decretò, si benè & sedulò munere
 suò non fungerentur, improbari poterant *l. 2. C. cod.* Præter il-
 los, de quibus jam diximus, etiam militum medici, quamdiu

D

Rei-

R
cipublicæ causa absunt, eandem immunitatem habent l. 1. C.
cod. Atq; hæc sunt, quæ brevibus ad intelligendam L. VI. ff. b.
adducere volumus.

II. Tutoris datio neqve imperii neqve jurisdictionis est.

III. Adolescenti invito Curator non datur.

IV. Magistratus municipales tutores spontaneò motu dare possunt.

V. Tutor ut suspectus removeri potest, etiam anteqvàm tutelam gerere incipiat.

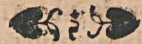
VI. Tutor ob culpam remotus infamia non gravatur.

VII. Actio, quæ Curationis causa datur, finitâ demùm curatione, ut tutelæ actio, locum habet.

IIIX. Filius familiæ de peculiis adventitiis testari non potest.

IX. Precarium est Contractus innominatus & incertus.

X. Actio Pauliana est actio realis.

OPTI-

OPTIMI PARENTIS OPTIMO FILIO

MAGNÆ SPEI JUVENI

DOMINO

GEORGIO CUNRADO SCHUSTERO,,
LIPSIENSI.

Affini suo dilectissimo

Gratul: ser.

D. PAULUS FRANCISCUS ROMANUS, P.P.

PEr varias, CUNRADE, artes AUDACIBUS
ausis.

Hucusque cum pervaseris;

Et nondum vel mole geris vel pondere gressus,

Majoris indicium animi est.

Delicias, quæcis blanda solet perfundere gnavos:

Nutrix honorum Pieris,

Arripuisse parum cupida Tibi mente videtur:

Ni plura propero suppetant.

Quam pulchre, bene adhuc memini, me Præ-
fide stabas

Themidis NEGOTIUM GERENS.

Ulterius grassare. Juvet procedere: tanti

Non CONSILIA fallunt Senis.

Qvo

187.
Quod præstas ^{***}juvenis nitido doctissimus
aufu,
Optarunt cano tempore posse senes:
Pergito. Stelliferis sic ritè locabere tædis,
Et stabit studium, quà stat Apollo tuum.

Dno. Autori, Affini suo honoratissimo
honoris causa f.

CASPARUS THEOPHILUS ROMANUS,
J. U. Lndus.

Eruditissimo Juveni,
Dn. GEORGIO CONRADO SCHUSTERO,
AUCTORI
Commentationis hujus
elegantissimo
Fautori suo honoratissimo,
gratulab. scr.
LUDOVICUS GÜNTHERUS MARTINI.

Quicquid in abstrusis *Sophiæ*, *Themisq;* libellis
Cõdidit, infractâ protrahis indè manu.
Insta, ne reliquo (brevis est) Tu parce labori:
Sic Laurum *Sophie*, sic *Themis* alma dabit.

FINIS.

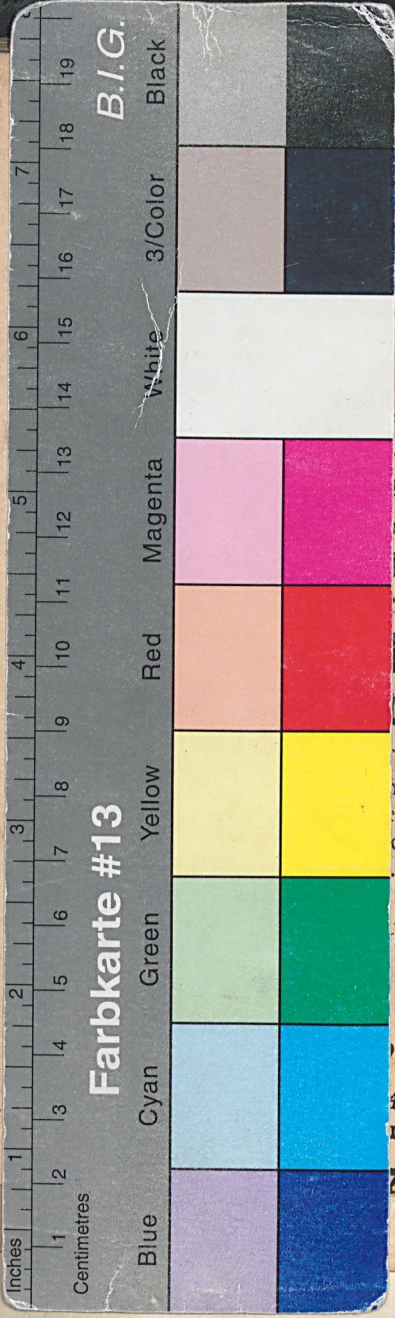

X 2615905

lamb

B. 576
 NTATIO 35
37
 r. 13. Inst. 1671/16
 vel Curat.
 INDULTU
 LIPSIENSI,
 DE
 Magnifico, Nobilissimo
 entissimo
 IO TOBIA
 dörffern/
 io, Decretalium Prof:
 nz Assessore, Canonico Martis-
 giato. Academix Decemviro
 ore merentissimo,
 e suo honoratissimo,
 An. 1671.
 Ctorum
 Schuster /
 R.
 E,
 LIANIS.
 P. M. J. K.